

Etkileşimli Tasarım Bağlamında Online Karma Sergiler Üzerine İnceleme¹

Özlem Kum²

Özet

Geçmişten günümüze gelişerek değişen dijital teknolojilere entegre olarak iletişim kavramı web ortamında görselleşmeye evrilmiştir. Özellikle pandemi sürecinde bireysel veya toplu katılım gerektiren etkinlikler sekteye uğramış ve sanatsal etkinlikler ihtiyaca binaen online sergiye dönüşerek fiziki mekandan bağımsız farklı bir sanat ortamı sunmuştur. Sergi etkinliklerinin bu gelişmelere istinaden fiziki mekandan çıkıp sanal uzam olarak çeşitlenmesi etkileşimli tasarım kavramının önemini gündeme getirmektedir. Online sergilerin bir sergileme biçimi olarak alan oluşturması kullanıcıya hızlı veri akışı sağlayarak etkinlik erişimine işlevsellik kazandırmıştır. Bu araştırmanın amacı, güzel sanatlar alanında online olarak düzenlenen sergilerin görsel içerik ve bilgileri etkileşimli tasarım bağlamında çözümlenmesidir. Elde edilen veriler tablolar oluşturularak değerlendirmeye alınmış ve online sergilerin eserleri ele alınan konu, içerik olarak nasıl izleyiciye aktardığının tespiti farklı bakış açıları üzerinden yapılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modelindedir, konuya ilişkin literatür taramasının yanı sıra doküman incelemesi ve gözlem yoluyla inceleme yapılmıştır.

Etkileşimli tasarım bağlamında araştırmaya istinaden ele alınan online karma sergiler incelendiğinde hepsinin konu/teknik serbest, jpg formatında ve 300 dpi çözünürlükte, sergi bilgi formu ve eser katılım formu ile başvuru aldığı sonucuna ulaşılmıştır. S2, S3, S4 etkinliği eserleri web sayfası formatında sergilerken S1 etkinliği üç boyutlu mekansal alanda eserlere yer vermiştir. S1 ve S3 etkinliği katılım ücreti talep etmektedir ve maksimum eser katılım sayısı en yüksek S1 etkinliğindedir. Web sayfasındaki dil seçeneği incelendiğinde S1 ve S2 etkinliğinde Türkçe/İngilizce seçenekleri mevcuttur. Sergi katılım

- 1 Yazarın “Müzelerde Sergilenen Tarihi Eserlerin Üç Boyutlu Röleve Çalışmalarının Etkileşimli Ortamdaki Sunumu (Arastalı Bedesten-Tokat Müzesi)” isimli sanatta yeterlik tezinden üretilmiştir.
- 2 Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, ozlemkum@outlook.de, Orcid: 0000-0002-6567-7974

belgesi, katılımcı listesi tüm etkinliklerde veriliyor iken katalog sadece S1 etkinliğinde verilmemiştir. Sanatçı biyografisine S1 ve S2 etkinliğinde yer verilmemiştir. Eser künyelerinde eser yapım yılı ve eser boyutu bilgisi sadece S1 etkinliğinde eksik bırakılmıştır. Yazı fontları incelendiğinde tasarımlarda serifsiz font tercihleri göze çarpmakta sadece S3 etkinliğinde manuscript font tercih edildiği görülmektedir. S1 etkinliğinde katılımcı listesinde kullanılan fontların puntosu olması gerekenden büyüktür. S2, S3, S4 etkinliği eserleri sergiye ait bir tasarım şablonu içerine yerleştirmiştir. Etkinlik kataloglarında genel olarak kare format kullanılmış ve sayfa düzeni, sayfa boşlukları, zemin rengi genel olarak sorunsuzdur. Renk tercihleri incelendiğinde sınırlı bir renk kullanımının olduğu gözlemlenmiştir.

Bu araştırma ile online karma sergilerin içerikleri incelenmiş ve karşılaştırmalar yapılarak farkları ortaya konmuştur. Elde edilen bulguların literature katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Giriş

Sergiler, belirli bir konsept kapsamında hazırlanan toplumsal görgü kültürü ve bilinç oluşturmada önemli görsel bilgilendirme misyonu olan bir etkinliktir. Sergi, sanatçı veya tasarımcıların eserlerini gerek göstermek gerekse ticari amaçlarla kitlelere ulaştırma amacı ile oluşturulan düzendir.

Sergi oluşturulma amacına göre çeşitlenmektedir; birden çok sanatçının eserlerini kapsayanlar toplu/kolektif sergi olarak nitelendirilirken sadece bir sanatçının yaşamı boyunca yaptığı eserleri ele alıyorsa retrospektif sergi olarak tanımlanmaktadır (Turani, 2004: 126). Sergileme ise teşhir etme, göstermedir. Bir başka tanımlamayla sergileme, görsel sunum sistemlerinin önemli aktörlerinden olan en etkili yöntemlerdendir. Güncel teknolojik gelişmelerin getirdiği son noktada sergilerinin giderek daha fazla etkileşimli olduğu gözlemlenmektedir. Özellikle pandemi dönemi ve sonrası süreçte eser sergilemelerinde bu yeni sergileme yaklaşımlarında artış olduğu görülmektedir. Daha hızlı ve çok maliyet gerektirmeyen bu yeni görsel anlatım düzenlemeleri, iletişim verimini artıran yeni deneyimleri meydana getirmektedir.

Dijitalleşmenin hâkim olduğu bir çağda, sanatsal üretimlerin paylaşımı, yayılımı, arşivlenmesi de kolaylaşmıştır (Tanyel, 2021:58). Analog teknolojilerin dijital teknolojilerle yer değiştirmesi teknoloji -sanat birlikteliğini kuvvetli hale getirmiştir. Dijital teknolojilerin sanatsal çalışmalar ile kavramsal alt yapının daha iyi ortaya konulmasına katkı sağladığı söylenebilir (Bastaban & Kayserili, 2022:179). “Bilgisayarla üretilen imgelerin kabul görmesi ve yaygınlaşması, film, fotoğraf ve televizyonun öykünmecî kapasitelerinden kökten farklı, imal edilmiş görsel “alanlarla” her zaman her yerde karşılaşacağımızın habercisidir” (Beyhan, 2018:19).

1. Kavramsal Çerçeve

1.1. Online Sergiler

Online sergi, internet ağı vasıtasıyla fiziki mekandan bağımsız olarak erişilebilen, sanal ortamda varlık gösterip izlenime sunulmuş dijital ortam sergisi olarak tanımlanmaktadır (Tarlakazan, 2021:233). Online sergiler teknolojik imkanlara entegre olarak geleneksel sergi ortamlarından farklı olarak dijital mecrada varlık gösteren sanatsal etkinliklerdir. Medya kanallarının evrensel anlamda daha çok izleyiciye ulaşma imkanı sağlaması online sergilerin değerini artırmıştır.

Tıngır & İlden'e göre, günümüz teknoloji imkanlarının gelişmesi sanat alanında da yenilikleri beraberinde getirmiş ve sergileme tekniklerine olumlu katkı sağlayarak daha geniş izleyici kitlesine ulaşımın önünü açmıştır (Tıngır & İlden, 2021:16). Online sergiler, özellikle COVID-19 gibi küresel salgın durumlarında fiziki sanat mekanlarının kapalı olduğu süreçlerde izleyiciye ulaşma bağlamında önem arz etmektedir. Aydoğan'a göre, pandemi sürecindeki online sergiler teknolojik olarak gerçekliğe en yakın deneyimi veren sanal uygulamalardır (Aydoğan, 2021:159). Tarlakazan, salgın sürecinin teknoloji kullanımıyla oluşturulan sanal ortam ve uygulamalar sayesinde online sergilerin hazırlanarak izleyici kitle ile buluşmasına yol açtığına değinmektedir. Sanatsal ortamdaki bu teknolojik evrim ile yeni bir dünya düzeni gelişerek yeni sanat ortamlarına dair yaklaşımlar ve bakış açıları gelişmiştir (Tarlakazan, 2021:229). Sergileme ortamlarında değişikliğe gidilmesi izleyici ve eser arasında etkileşime de temas etmektedir. Aypek-Arslan ve Kurtoglu'na göre, dijitalleşmenin yandınamazlığı sayesinde sanatsal **üretimlerin** sergilenmesi ve arşivlenmesi kolaylaşarak farklı bölgedeki eser sahiplerinin **ürettikleri** eserleri tek tıkla izlemeye olanağı doğmuştur (Aypek-Arslan & Kurtoglu, 2022:580).

1.2. Tasarımda Etkileşim Faktörü

Tdk'ye göre etkileşim, "birbirini karşılıklı olarak etkileme işi" olarak tanımlanmaktadır (TDK, t.y). Çetinkanat'a göre etkileşim, "Kaynağın iletisini alıcıdan gelen tepkiye dayanarak değiştirebildiği ve yeni bir iletiyi karşılıklı olarak oluşturduğu çift yönlü iletişim sürecidir" (Çetinkanat, 1996, s. 223). Sergilenen eserlerin izleyici ile bağ kurması teknoloji destekli iletişim ve etkileşim birlikteliği ile sağlanmaktadır. Sergi etkinlikleri bu kapsamda geniş kitleler ile iletişim bağı kurup teknolojik gelişimleri yakalamışlardır.

Etkileşimli ortamdaki sergiler, teknoloji odaklı bir mecrada izleyiciye ulaştırılmak istenen bilgileri aktararak, gelen verilerin analizini yapan

izleyiciden geri bildirim oluşturulması sonucu bilgi alışverişinin yapıldığı pratik bir uygulamadır (Karaman, 2022:49). Tasarımda etkileşime faktörü sunulan içeriğe veya fonksiyona kolay ulaşımı sağlayarak akılda kalıcılığı desteklemektedir. Bilgi aktarım sürecinde oluşturulan akış, tasarımın sadeliği ve anlaşılabilirliği ile paraleldir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, güzel sanatlar alanında online olarak düzenlenen sergilerde, görsel içerik ve bilgilerin etkileşimli tasarım bağlamında çözümlemeleri tablolar halinde değerlendirmeye alınmış ve yorumlanmıştır. Etkileşimli tasarım bağlamında oluşturulan online sergilerde konu, yerleştirilme şekli, içerik ve verilere yönelik farklı bakış açıları üzerinden açıklanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, nitel araştırma yöntemiyle doküman incelemesi, gözlem yoluyla gerçekleşmiştir ve “betimsel tarama” modelindedir. Betimsel tarama modelinde araştırmaya konu olan birey ya da nesne, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmeden, kendi koşulları içinde ve var olan durum olduğu gibi belirtilerek betimleme yapılmaktadır (Karasar, 2009). Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım&Şimşek, 2018:189). Seçilen online sergi örnekleri rastgele (random) seçilmiş olup içerik niteliği ve konuya uygunluk olarak Türkiye’de düzenlenmiş uluslararası ve ulusal sergilerden oluşmaktadır. Sergi isimleri etik uygunluk açısından S1, S2, S3, S4... gibi sıralı kodlanarak bulgular kısmında ayrıntılı tablolar halinde verilmiştir. Online sergilerin zamanı önemli bir unsurdur; özellikle pandemi sonrası yoğun online sergilerin olduğu görülmektedir. Etkileşimli tasarım bağlamında online sergiler ile ilgili görsel içerikler tablolaştırılmış ve karşılaştırmalı olarak yorumlanmıştır.

1.3. Online Sergilerde Görsel Tasarım Olgusu

Online sergilemelerin yapıldığı mecralarda sergilenecek görsellerin tasarlanma ve oluşturulma aşamalarında görsel tasarım disiplininin yararlanılmaktadır.

Grafik tasarımın oluşma ve gelişme sürecinde ihtiyaç duyulan kaynakların evrensel bağlamda internette yer alması yeni nesil tasarımlarda yaratıcı düşünceyi etkilemektedir. Online platformda yapılan görsel içerik paylaşımları vasıtasıyla yeni tasarımların oluşum evresinde sanatsal bakış açılarıyla etkileşim kurulmaktadır (Vural, 2017:447). Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile değişen fiziki ortamdaki sergileme düzeni, web ortamında online sergi kavramı olarak izleyici karşısına çıkmaktadır.

Görsel tasarım çözümlenmeleri ile hazırlanan online sergiler izleyici sergi deneyimi sırasında web sitesinin arayüz tasarımında işlevsellik sorunu olmadan süreci tamamlamalı, eserlerin sergilenmesi, görsellerin biçim ve boyutları veya çözünürlüğü ile ilgili sorunlarla karşılaşmamalıdır. İçeriğe erişim sırasında dizüstü bilgisayar veya cep telefonu gibi farklı cihazlarda eserlerin görüntülenme durumu boyut, format ve çözünürlük gibi değişken faktörler düşünülerek arayüzlerin tasarım aşamasında göz önünde bulundurulmalıdır. Görsel kullanımı, sergi tasarımında önemli rol oynamaktadır.

Görsel tasarım düşünce ve etkileşim fikirleri birlikte uyumlu olarak tasarlandığında işlevselliğe kavuşmaktadır (Karaman, 2022:80). İnternette, bilgileri doğru bir içerik düzenlemesi ve etkili bir arayüz tasarımı ile izleyiciye sunarken sistemli ve anlaşılır olmaya dikkat edilmelidir. Web sitelerindeki yazı, renk, görüntü kullanımı gibi öğelere içeriği görsel olarak düzenlerken dikkat edilmelidir. Arayüz tasarımının sadeliği, renk kullanımı, sayfa düzeni, kullanılan tipografilerin okunaklılığı ve konseptte uygunluğu, görsellerin sayfada yerleşimi, tasarımın işlevselliği kullanıcı deneyimini keyifli hale getiren önemli faktörlerdir.

Sayfa düzeninde içeriğe kolay erişim amaçtır. Görsellerin tutarlı bir sıralıdüzen yapıda olması, tipografi ve görsellerin tasarım disiplninde hiyerarşik yapıda sayfa düzenine yerleştirilmesi karmaşayı önleyerek anlaşılrlığı kolaylaştırmaktadır. Web sayfasında kullanılan her bir öğe diğer öğelerin algılanma durumuna etki eder. Gereğinden fazla öğe kullanmak sayfada görsel karmaşa yaratmaktadır (Uyan, 2008:185). Tipografi seçimi tasarımda oldukça önemli diğer bir parametredir. Yazı karakterinin seçimi, sayısı, serifli, serifsiz, bold ya da italik olması, büyük/küçük harf olması, bloklama biçimi, harf ve zemin rengi, zemin dokusu, satır uzunluğu ve boşluklar, tipografik düzenlemenin temel sorunlarıdır (Pektaş, 2001:72). Web sayfasında tercih edilen yazı karakterleri ve sayısı, puntosu veya font uyumuna bu bağlamda dikkat etmek gereklidir. Renk, izleyiciye aktardığı psikolojij etki ve içerdiği anlam kapsamında bilinçli kullanılması gereken bir öğedir. İçerik ile bütünlük sağlamalı ve tasarımın genelinde tutarlı olmalıdır. “Renk, sayfa tasarımında, süsleyici bir eleman olarak değil, tamamlayıcı ve mesajı vurgulayıcı bir grafik tasarım elemanı olarak kullanılmalıdır” (Uyan, 2008:185).

1.4. Online Karma Sergi Örneklerinde Etkileşimli Tasarım Çözümlenmeleri

Bu bölümde online sergilerle ilgili içerik verileri gözlem yapılarak tablolar halinde verilmiştir. S1online sergisinin içerik ile ilgili verileri aşağıda bulunan tablodaki gibidir.

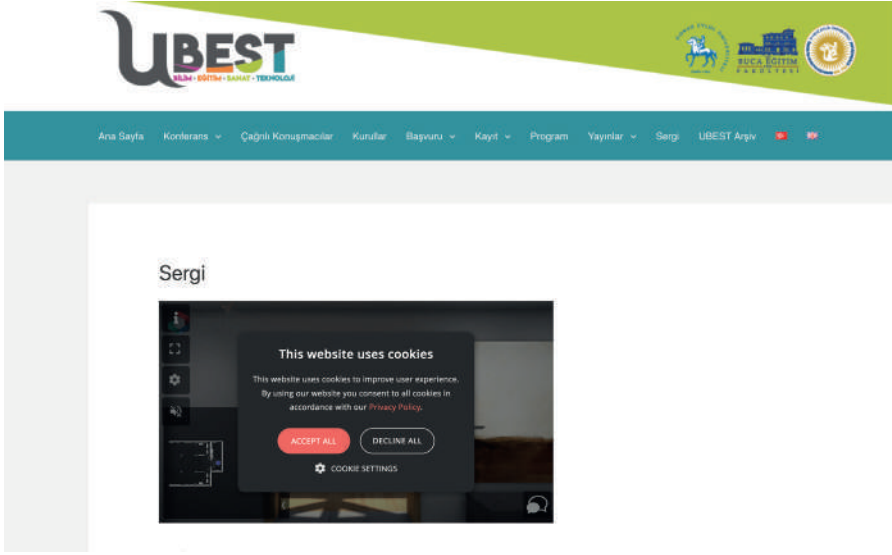
1.4.1. S1 Online Sergi

Tablo 1: Etkinlik Künyesi

Etkinlik İsmi	III. Uluslararası Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Sempozyumu
Etkinlik Tarihi	23-25 Eylül 2022
Etkinlik Yeri	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi
Ulusal/Uluslararası	Uluslararası
Sanat Disiplinleri	Tüm sanat disiplinlerine (resim, fotoğraf, grafik tasarım, illüstrasyon, suluboya, minyatür, tezhip, hat, dokuma/tekstil, seramik/ çini , vb.) açıktır.
Konu ve Teknik	Serbest
Online Sergi Dil Seçeneği	Türkçe/İngilizce
Eser Görsel Çözünürlük	300 dpi
Eser Format	JPG
Sanatçı Özgeçmişi	İstenmekte
Sergi Başvuru Formu	İstenmekte
Maksimum Eser Katılım Sayısı	2
Katılım Ücreti	Var
Sergi Katılım Belgesi	Verilmekte
Katalog	Verilmemekte
Jürili/Jürisiz	Jürisiz

Tablo 2: Kurul Bilgisi

KURUL	KİŞİ SAYISI
Düzenleme Kurulu Başkanı	1 Kişi
Düzenleme Kurulu	9 Kişi
Bilim Kurulu	220 Kişi

Görsel 1. S1 Online Sergi Arayüz

Etkinlik ismi sadece “Sergi” yazılarak belirtilmiş olup etkinliğin tam ismi katılımcı listesi başlığında yer almaktadır. Online serginin arayüz tasarımı incelendiğinde, sol kısımda üç boyutlu mekansal bir alanda eser gösterimlerinin hazırlandığı sanal sergiyi rahat gezmek için bilgilendirme, ekranı tamamen büyütme, görüntü kalite seçenekleri, sergi geziminde müziğin eşlik edip etmeyeceği, harita yönlendirmesi ve sağ alt kısımda diğer ziyaretçiler ile iletişim kurmak için hazırlanmış sohbet butonu göze çarpmaktadır.

“Tutorial” sekmesinde kamerayı hareket ettirmek için mouse’a tıklayıp görüntünün döndürülmesi, hareket etmek için WSAD klavye tuşlarını kullanılması veya alanın işaretlenip tıklanması, etkileşimde bulunmak için herhangi bir sanat eserinin üzerine tıklanması gerektiği, sergi içinde gezinmek için ekranın sol alt tarafındaki haritayı açmaya yönelik bilgilendirme, küratör tarafından yapılan anlatımda ilerlemek için tur oynatıcısının kullanılması, diğer ziyaretçilere ile iletişim kurmak için sağ alt taraftaki sohbet butonunun açılması gibi metinsel açıklamalara yer verilmiştir (Görsel 1). İzleyicinin online olarak ilerlemesi gereken yol haritası, serginin ana fikrini ve deneyim adımlarını deyatlı olarak aktarmaktadır.

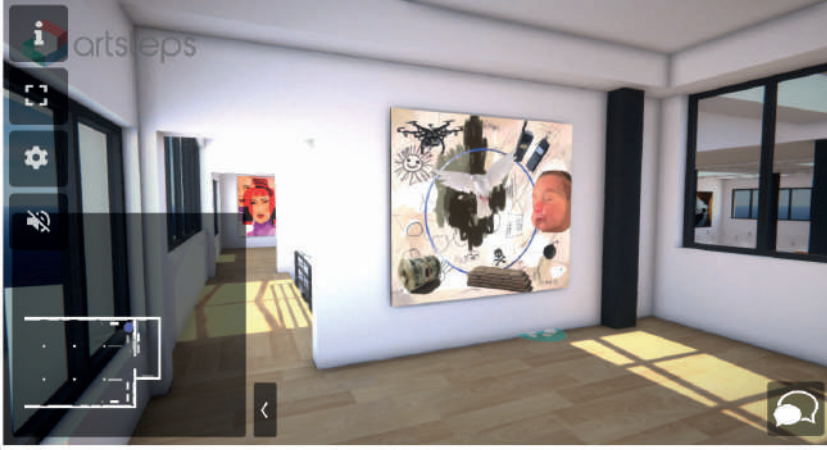
Sergi Katılımcıları

ESER NO	"III. ULUSLARARASI BİLİM, EĞİTİM, SANAT ve TEKNOLOJİ SEMPOZYUMU SERGİSİ" SANATÇI LİSTESİ
1.	Arzu AYTEKİN "İsimsiz"
2.	Aslı ÇAMURCU "İkimiz"
3.	Bahar SOĞUKKUYU "İsimsiz" (1)
4.	Bahar SOĞUKKUYU "İsimsiz" (2)
5.	Başak DANACI POLAT "Şahitlik"
6.	Başak GÜLÜM "Ağ"
7.	Belgin BORAN ŞENOCAK "İsimsiz"
8.	Birgül ÖZÇELİKÇİ TAŞÖREN "Doymuluk"
9.	Cansu ÇELEBİ EROL "Art Alan 8"
10.	Çınla ŞEKER "Günce"
11.	Duygu KOCA "Gölge/Shadow"
12.	Ebru CORSİNİ "Yeniden"

Görsel 2. S1 Sergi Katılımcı Listesi

44 sergi katılımcısının yer aldığı katılımcı listesinin tamamı mause'un aşağı yukarı hareketi ile tam sayfa görülebilmektedir. Sayfa bütünlüğünün bölündüğü listede, başvuruda sanatçı özgeçmişine, sergi başvuru formunda eser künyesi istenmesine rağmen katılımcıların bilgilerine, uluslararası etkinlik kapsamında ülke bilgilerine ve eserlerin künyesine yer verilmemiştir. Sergi katılımcı listesi, etkinlik ismi, etkinlik tarihi, etkinliği düzenleyen kurum/kuruluşlar, küratör, kurullar gibi bilgileri içeren tasarımsal bir üslup/konsept içerisinde hazırlanmamıştır.

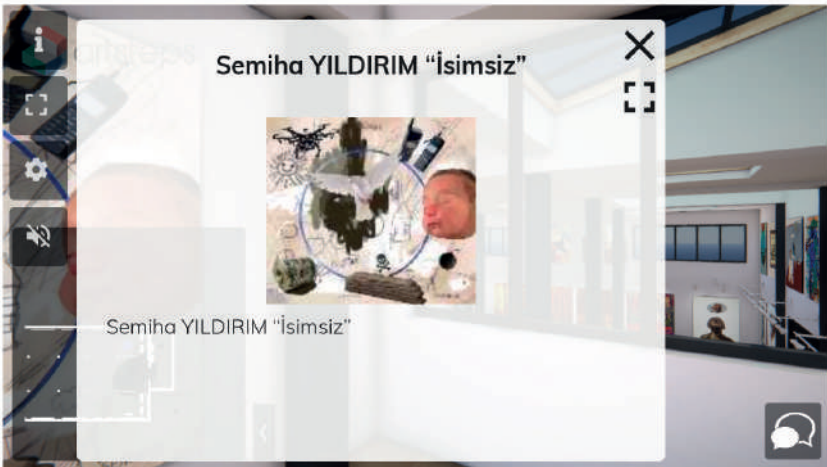
Sergi

Görsel 3. S1 Online Sergi

Harita yönlendirmesi ve mouse hareketi ile etkileşimli gezilebilen sergide harita yönlendirmesi amaca kısmen hizmet etmeyen bir kullanıcı deneyimi sağlamaktadır. Mouse ile yönlendirme mekan içerisinde gezinmeyi kısmen zorlaştırmaktadır.

Sergi

Görsel 4. S1 Sanatçı-Eser Künyesi

Arayüz tasarımında ekran büyütme seçeneğine yer verilmesi kullanıcı deneyimi açısından olumlu bir etki bırakmaktadır. Eser bilgisi alınmak istendiğinde künyesi yetersiz kalmaktadır. Eser ebatı, yapım yılı, ülke bilgisi, eser tekniği, sanatçı özgeçmiş gibi bilgiler başvuruda istenmesine rağmen künyede yer almamaktadır. 2019, 2021 tarihlerinde sempozyuma ait bildiri özet ve tam metin kitapçıkları arşivde yer alırken sempozyum kapsamında yapılan online sergi için katalog hazırlanmamış ve yayınlanmamıştır.

S1 etkinliği web arayüzünde sade bir tasarım anlayışı ile üç boyutlu mekansal alanda online sergi uygulaması yapmıştır. Üç boyutlu mekansal alanda, eserlere ulaşım konusunda mouse kullanımının etkinliği ve 360° sınırsız hareket seçeneği sayfada gezinmeyi kısmen zorlaştırmaktadır. Boyutlu mekan içinde eserler arası gezinmenin izleyici deneyimi açısından kısmi zorluk oluşturduğu söylenebilir. Gerçeklik algısının boyut ile pekiştirilmesi online sergi gezinimini keyifli hale getirmekte fakat katılımcı listesinin web sayfasındaki yerleşimi ve kullanılan yazı karakterlerinin puntosu incelendiğinde büyüklüğü sebebi ile sorun oluşturduğu söylenebilir. Tipografinin siyah, zemin renginin beyaz olarak kullanılması algılanırlılığı kolaylaştırmaktadır. Serifsiz yazı karakterlerinin kullanıldığı katılımcı listesinde sanatçı isimleri bold yazılarak vurgulanmıştır.

1.4.2. S2 Online Sergi

Bu bölümde S2 online sergi ile ilgili içeriğe yer verilmiştir.

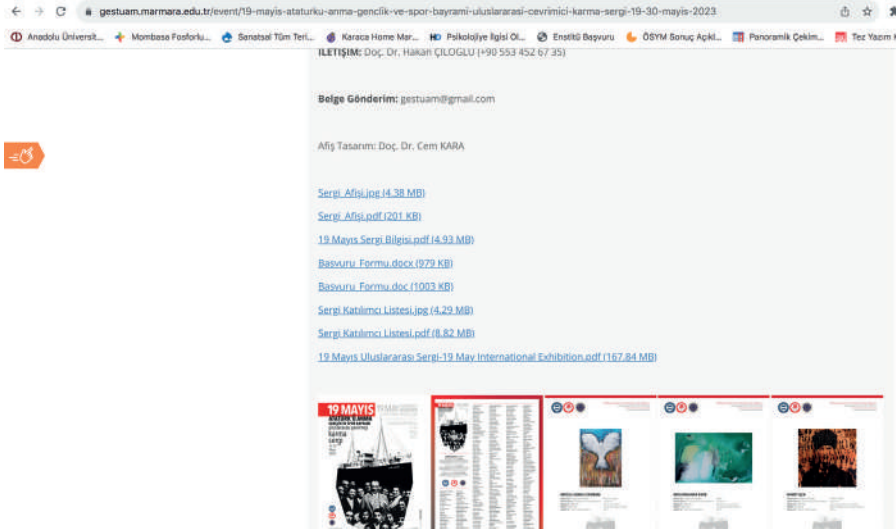
Tablo 3: Etkinlik Künyesi

Etkinlik İsmi	19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı Uluslararası Çevrimiçi Karma Sergi, 19 – 30 Mayıs 2023
Etkinlik Tarihi	19 – 30 Mayıs 2023
Etkinlik Yeri	Marmara Üniversitesi Geleneksel El Sanatları ve Tasarım Uygulama ve Araştırma Merkezi (GESTUAM), Süleyman Demirel Üniversitesi Tekstil ve El Sanatları Tasarım Uygulama ve Araştırma Merkezi (TESAUM) ve Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Uygulama ve Araştırma Merkezi (SATPARK) tarafından düzenlenmektedir.
Ulusal/Uluslararası	Uluslararası
Sanat Disiplinleri	Görsel Sanatlar Alanı (grafik, resim, seramik, heykel, fotoğraf, tekstil, moda tasarımı, geleneksel Türk sanatları vb.)

Konu ve Teknik	Serbest
Eser Boyutu	Serbest
Online Sergi Dil Seçeneği	Türkçe/İngilizce
Eser Görsel Çözünürlük	300 dpi
Eser Format	JPG
Sanatçı Özgeçmişi	İstenmekte
Sergi Başvuru Formu	İstenmekte
Maksimum Eser Katılım Sayısı	1
Katılım Ücreti	Yok
Sergi Katılım Belgesi	Verilmekte
Katalog	Pdf formatında Verilmekte.
Jüri/Jüri/siz	Sergi düzenleme kurulu tarafından uygun görülen eserler sergilenmektedir.

Tablo 4. Kurul Bilgisi

KURUL	KİŞİ SAYISI
Küratör	3 Kişi
Düzenleme Kurulu	11 Kişi

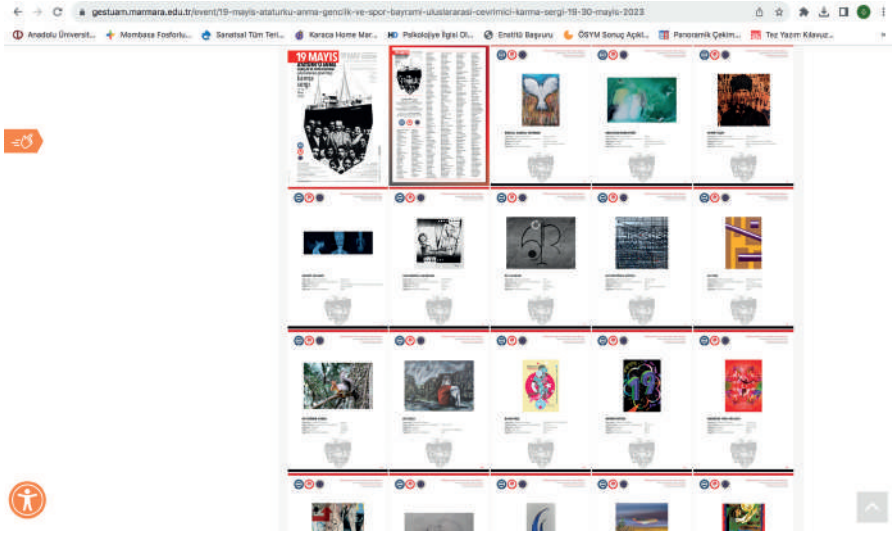
Görsel 5. S2 Online Sergi Arayüzü

Online serginin arayüz tasarımı incelendiğinde, üç boyutlu mekansal alan yerine web arayüzü olarak sıralama şeklinde eserlere ve sergi ile alakalı indirme linklerine yer vermiştir. Sergi afişi, sergi bilgisi, başvuru formu, sergi katılımcı listesi jpg ve pdf dosya formatları ile servis edilirken katalog tasarımı sadece pdf formatında yayınlanmıştır.

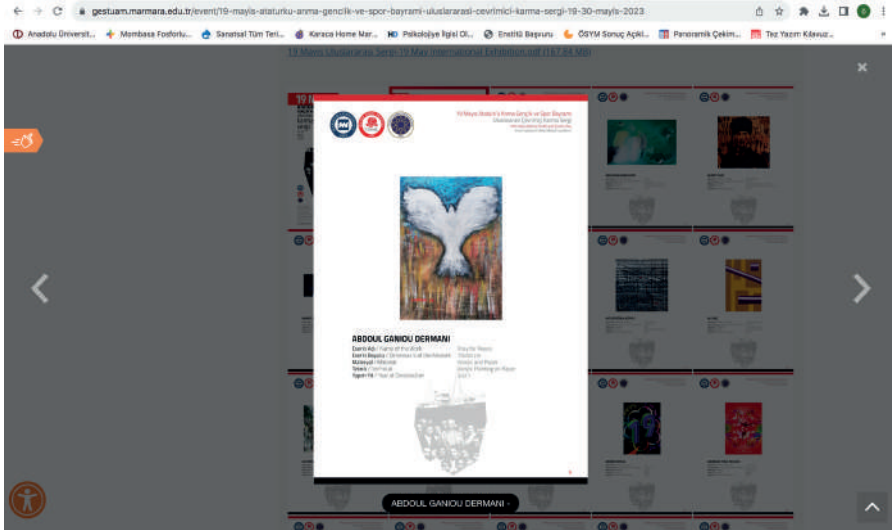
Görsel 6. S2 Sergi Katılımcı Listesi

230 kişinin katılım sağladığı S2 online sergisi incelendiğinde, listede katılımcı isimlerine alfabetik sıralama olarak yer verilmiştir. Sergi afişi, küratörler, düzenleyen kurum/kuruluşlar ve katılımcılar tasarimsal bir disiplin içerisinde tek sayfa olarak kurgulanmıştır.

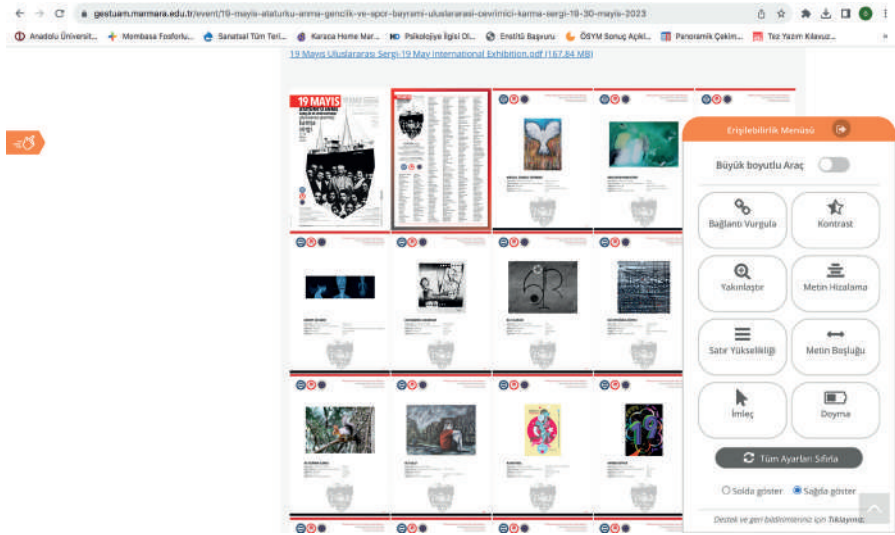
Görsel 7. S2 Online Serghi

Eser büyütme fonksiyonunun kullanımına sunulduğu web sayfasında, sergi deneyiminde arayüze eklenmiş müzik uygulaması bulunmamaktadır. Sergi adı, düzenleyen kurum/ kuruluş bilgileri, eser künyesi tasarımsal bir disiplinle kurgulanmıştır.

Görsel 8. S2 Sanatçı-Eser Künyesi

Eserin arayüzde ayrı sayfa olarak arka planlıdan ayrılması ile oluşturulan öncelik, alıgıyı yönlendirerek eser künyesini detaylı inceleme imkanı sağlamaktadır. Sayfa tasarımında yer alan ileri-geri yön butonları ile diğer eserlere sistematik erişim mümkündür. Künyede sanatçı adı, eserin adı, eserin boyutu, materyal, teknik, yapım yılı bilgilerini yer verilmiştir.

Görsel 9. S2 Online Sergi Erişilebilirlik Menüsü

Bağlantı vurgula, contrast, yakınlaştır, metin hizalama, satır yüksekliği, metin boşluğu, imleç, doyma gibi ayarların yapılabildiği erişilebilirlik menüsü kullanıcı için konulmuştur.

S2 etkinliği web sayfasındaki eser görsellerini tutarlı ve sıralı düzen yapıda izleyiciye aktarmıştır. Serifsiz olarak kullanılan yazı karakterlerinde bold olarak yapılan vurgular tipografik düzenlemede tasarımsal karmaşayı **önlemiştir**. Tipografi kullanımındaki siyah ve mavi renk **çeşitlemesi** alansal ayrımlara imkan tanımış ve tasarıma hareket kazandırmıştır. Sergiye dair belgeler link olarak indirilebilir formattadır. Sergiye ait bir tasarım **şablonu** içerisine yerleştirilen tüm eserler bütünlük hissi oluşturmaktadır ve eserlerin tipografik düzenlemeleri, zemin rengi seçimi, sayfa boşlukları tasarım disiplinine uygundur.

1.4.3. S3 Online Sergi

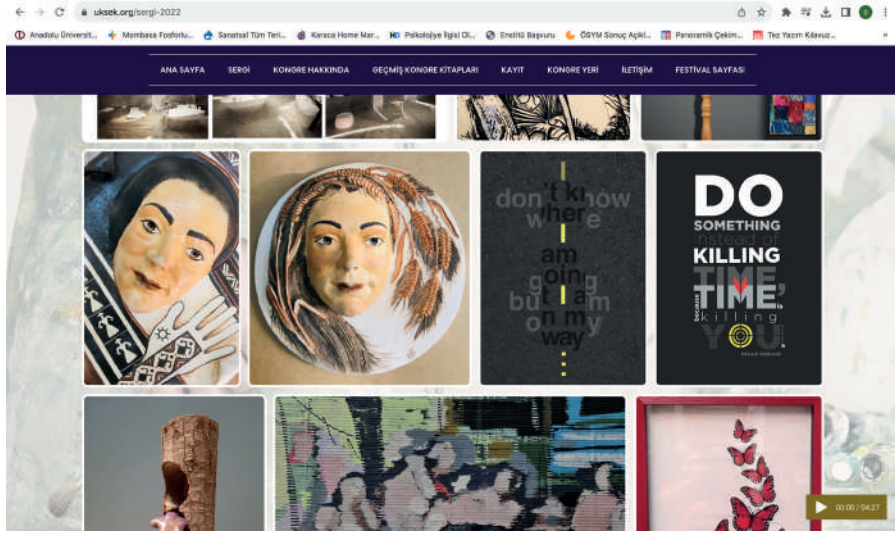
Bu bölümde S3 online sergi ile ilgili içeriğe yer verilmiştir.

Tablo 5. Etkinlik Künyesi

Etkinlik İsmi	6.Uluslararası Kültür Sanat ve Edebiyat Kongresi Sergisi
Etkinlik Tarihi	11-12 Ekim 2023- Bakü, Azerbaycan
Etkinlik Yeri	Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi
Ulusal/Uluslararası	Uluslararası
Sanat Disiplinleri	Online sergi tüm sanat disiplinleri katılımına açıktır. Resim, Baskı, Fotoğraf, Seramik, Çini, Geleneksel Türk Sanatları (Halı-Kilim, Tezhip, Hat, Minyatür ve Tekstil vb)
Konu ve Teknik	Serbest
Eser Boyutu	Serbest
Online Sergi Dil Seçeneği	Türkçe
Eser Görsel Çözünürlük	300 dpi
Eser Format	JPG
Sanatçı Özgeçmişi	İstenmekte
Sergi Katılım Formu	İstenmekte
Maksimum Eser Katılım Sayısı	1
Katılım Ücreti	Var
Sergi Katılım Belgesi	Verilmekte
Katalog	E-Katalog

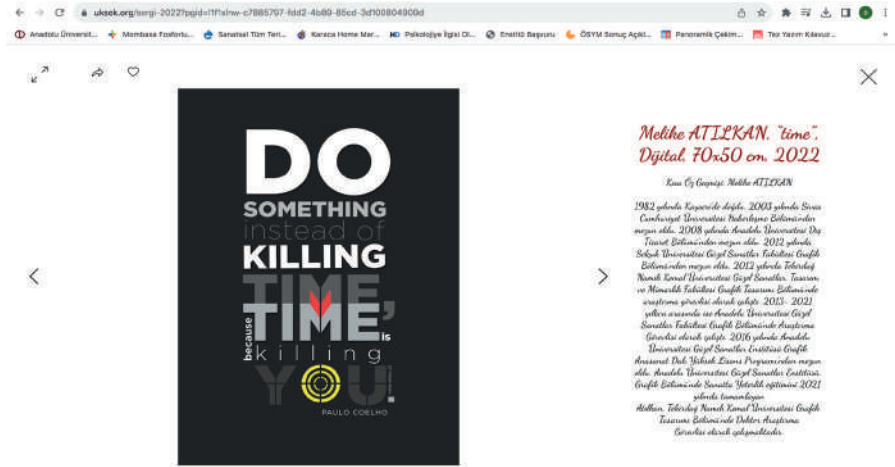
Tablo 6. Kurul Bilgisi

KURUL	KİŞİ SAYISI
Düzenleme Kurulu	22 Kişi
Bilim ve Danışma Kurulu	32 Kişi

Görsel 10. S3 Online Sergi Arayüzü

Online serginin arayüz tasarımı incelendiğinde, üç boyutlu mekansal alan yerine web arayüzünde sıralama şeklinde esere yer vermiştir. Eser bilgilerine ulaşmak için ilgili eserin üzerine tıklayarak bilgi edinilmektedir. Web sayfasının sağ alt kısmına sergi deneyimi sırasında dinlenmek üzere müzik seçeneği konmuştur. 56 katılımcının yer aldığı etkinlikte web sayfa düzeni eser boyutuna göre değişiklik göstermekte ve eserler mause ile sayfayı aşağı-yukarı kaydırarak incelenebilmektedir.

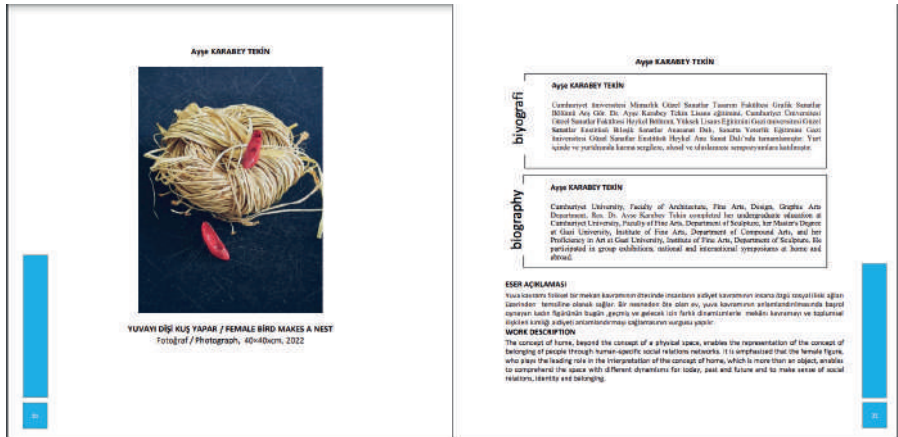
Görsel 11. S3 Sanatçı-Eser Kişiyesi

Web arayüzünde sistematik sıralanan eserlerin üstüne tıklandığında büyütme opsiyonu ile sanatçı adı, eser adı, tekniği, eser boyutu, yapım yılı ve sanatçı özgeçmişi bilgilerini ulaşılabilmektedir.

Görsel 12. S3 Geçmiş Kongre Kitapları

Web sitesinde “geçmiş kongre kitapları” butonu ile daha önce yapılan etkinliğin sergi kataloğuna ulaşılmaktadır. Sitedeki “Sergi” sekmesinde “Karma Sergi 2022” olarak verilen linkte güncel etkinliğe ait eserler var iken “Geçmiş Kongre Kitapları” sekmesinde sergilenen çalışmaların kataloğu henüz etkinliğin süresi bitmediği için mevcut değildir. Önceki yıllarda pdf formatında hazırlanan sergi kataloğu incelendiğinde sanatçılar, içindekiler, sanatçı eser ve eser künyeleri, sanatçı bilgilerine yer verildiği görülmektedir.

Görsel 13. S3 Sanatçı-Eser Künyesi

Kare formda tercih edilen sayfa düzeninde tasarımsal üslupla kurgulanan eser künyesi ve sanatçı biyografisi estetik biçimde aktarılmaktadır. Türkçe-İngilizce olarak yer verilen biyografiler ve künyeler yatay formda tipografik düzenleme ile sayfa boşluklarının dengeli kullanımına katkı sağlamıştır.

S3 etkinliği web sayfasında eser boyutlarının birbirine olan uygunluğunu **ölçüt** olarak sayfada bütünlük oluşturacak **şekilde** düzenleme yapmıştır. Sergi web sayfasında serifsiz yazı fontu, eser inceleme sayfalarında manuscript font kullanımı söz konusudur. “Beğen”, “Gönder” seçenekleri ile sergideki eserin sosyal mecralarda paylaşımına izin vermektedir. Sayfa boşluklarının doğru kurgulandığı tasarımda zemin rengi beyaz tercih edilmiştir ve kullanılan tipografi siyah renktedir.

1.4.4. S4 Online Sergi

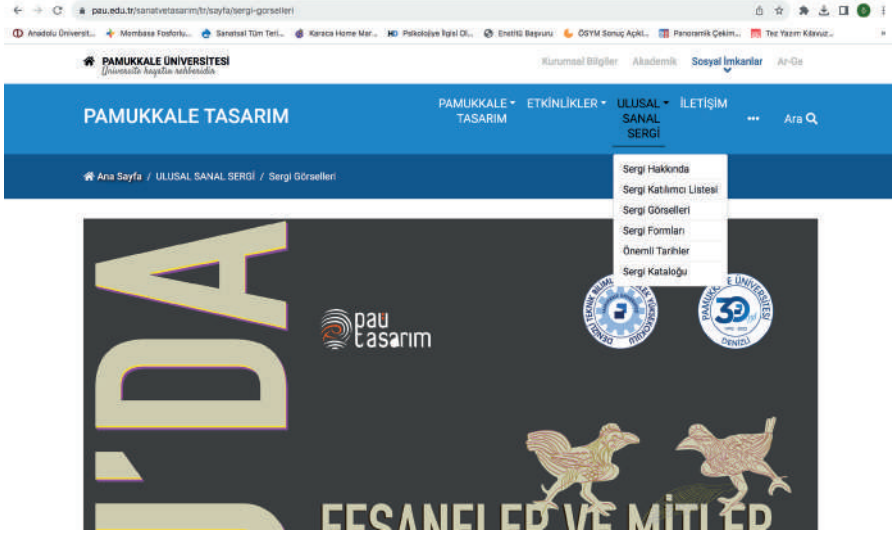
Bu bölümde S4 online sergi ile ilgili içeriğe yer verilmiştir.

Tablo 7. Etkinlik Künyesi

Etkinlik İsmi	T.C Pamukkale Üniversitesi Denizli Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu PAÜ Tasarım Jürili Ulusal Karma Sanal Sergi
Etkinlik Tarihi	13.06.2022- 10.07.2022
Etkinlik Yeri	Pamukkale Üniversitesi Denizli Teknik Bilimler MYO Tasarım Bölümü
Ulusal/Uluslararası	Ulusal
Sanat Disiplinleri	Sergiye katılımda alan sınırlandırması bulunmamaktadır. Sanat ve tasarım alanı içerisinde (Grafik Tasarım, Tekstil ve Moda Tasarımı, Resim, Plastik Sanatlar, Fotoğraf, Geleneksel Türk El Sanatları, Endüstriyel Tasarım, İç Mekân Tasarımı, vb.)
Konu ve Teknik	Serbest
Eser Boyutu	Serbest
Online Sergi Dil Seçeneği	Türkçe
Eser Görsel Çözünürlük	300 dpi
Eser Format	JPG
Katılımcı Bilgi Formu	İstenmekte
Eser Katılım Formu	İstenmekte
Maksimum Eser Katılım Sayısı	1
Katılım Ücreti	Yok
Sergi Katılım Belgesi	Verilmekte (e-katılım belgesi)
Katalog	E-Katalog
Jürili/Jürisiz	Jürili (‘Sergi Değerlendirme Jürisi’ tarafından sanal ortamda kör hakemlik yöntemi ile değerlendirilmiştir.)

Tablo 8. Kurul Bilgisi

KURUL	KİŞİ SAYISI
Düzenleme Kurulu Başkanı	2 Kişi
Düzenleme Kurulu	9 Kişi
Danışma Kurulu	3 Kişi
Jüri Kurulu	26 Kişi

Görsel 14. S4 Online Sergi Arayüz

Online sergi arayüz tasarımı incelendiğinde, eserlerin doğrudan sergilendiği bir arayüz mevcut değildir. Etkinliğin bağlı bulunduğu kurumun web sitesinde sergiye dair bilgiler, katılımcı listesi, sergi görselleri, sergi formları, önemli tarihlere ait bilgiler ve sergi kataloğu link olarak verilmiştir.

Görsel 15. S4 Sergi Katılımcı Lİstesi

117 katılımcının olduğu sanal sergi için tasarım disiplini içinde katılımcı listesi tasarlanmıştır. Dikey sayfa düzeni içinde etkinlik adı, düzenleyen kurum/kuruluşlar, katılımcılar ve vektörel görsellere yer verilmiştir.

Görsel 16. S4 Sergi Kataloğu

Kare sayfa düzeni ile katalog içerisinde kurullara ait bilgilere, katılımcılara, içindekiler şablonuna ve eserlere yer verilmiştir.

Görsel 17. S4 Sanatçı-Eser Künyesi

Tasarımsal bir üslup ile kurgulanan sayfa düzeninde sanatçı biyografisine ve eser künyesine sadece Türkçe olarak yer verilmiştir.

S4 etkinliğinde sergideki eserlere ulaşım sağlanamamakta, sadece katılımcı listesi jpg formatta izleyiciye sunulmaktadır. Serifsiz yazı fontlarının tercih edildiği tasarımda zemin rengi beyaz, tipografi rengi siyah kullanılmıştır. Tipografik olarak dört blok **şeklinde** kurgulanan sayfa düzeninde katılımcı bilgilerine yer verilmiş ve sayfa kenarlarında oluşan boşluklar vektörel görseller ile bütünlük oluşturacak **şekilde** düzenlenmiştir. Kare formatta tasarlanan sergi katalogunda sayfa düzeni bir sayfada sanatçı biyografisi diğer sayfada eser ve künyesi olarak iki sayfa **şeklinde** oluşturulmuştur.

4. Sonuç

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara ve online sergilerin içerik bağlamında karşılaştırılmasına yer verilmiştir.

Bulgular **ışığında** S1 etkinliği **üç** boyutlu mekansal alanda online sergi uygulaması yaparak eserleri izleyiciye aktarmıştır. Uluslararası platformda jürisiz olarak eser kabulü yapan etkinlik, konu/teknik, eser boyutuna dair bir kısıt getirmeyerek tüm sanat disiplinlerinden eserleri kabul etmiştir. 300 dpi, jpg formatında istenilen eser görsellerine ek olarak sergi katılım formu ve sanatçı bilgi formu talep edilmiştir. Maksimum 2 eser ile sınırlandırılan etkinlik başvurusunda **ücret** talebi söz konusudur (**Şekil 1**). Online

serginin web sitesi deneyimi değerlendirildiğinde, uluslararası platformda düzenlenmesine istinaden Türkçe/İngilizce dil seçeneğinin olması izleyici için pozitif bir etki oluşturduğu düşünülebilir. Bu artı durumun yanı sıra eser künyesinin sadece Türkçe olarak yayınlanması, eser yapım yılı, eser boyutu, sanatçı biyografisinin olmaması gibi eksiklikler söz konusudur (Görsel 4). Katılımcı listesinin bir tasarım disiplini içinde değil web sayfası formatında yayınlanması ve sergi kataloğunun verilmemesi gibi etkenler etkinliğe gölge düşüren diğer dezavantajlar olarak sıralanabilir (Görsel 2). Katılımcılar için sergi afişi, katılımcı listesi, katılım belgesi, katalog gibi etkinlik belgelerinin indirilebilir formatta izleyiciye sunulmaması da diğer bir dezavantajdır.

S2 etkinliği, web sayfasında sıralı formatta online sergi gerçekleştirilerek eserleri izleyiciye sunmuştur. Uluslararası platformda düzenlenen etkinlikte sergi düzenleme kurulu tarafından seçilen eserlerin konu/teknik, eser boyutu serbest bırakılmıştır. Jpg formatında 300 dpi **çözünürlük**teki eserler, sanatçı bilgi formu ve eser katılım formu ile talep edilmiştir. Ücretsiz olarak katılım sağlanan etkinlikte maksimum eser katılım sayısı 1 olarak belirtilmiştir. Online serginin web sitesi deneyimi değerlendirildiğinde, Türkçe/İngilizce dil seçeneklerinin olması, eser künyesinde de iki dil olarak bilgiye yer verildiği görülmektedir. Eser künyesinde eser yapım yılı, eser boyutu bilgisine ulaşılabilir iken sanatçı biyografisine yer verilmemiştir. Tasarım disiplini içerisinde hazırlanan katılım belgesi, katılımcı listesi ve katalog jpg ve pdf dosya formatlarında link aracılığı ile indirilebilir durumdadır (**Şekil 3**).

S3 etkinliği tüm sanat disiplinlerinden konu/teknik ve eser boyutunun serbest olduğu eserleri 300 dpi, jpg formatında sanatçı bilgi formu ve eser katılım formu ile birlikte kabul etmektedir. Uluslararası ve jürisiz olarak düzenlenen etkinlikte katılım **ücreti** talebi söz konusudur. Eserler web sayfası formatında sergilenmekte ve web sitesi dil seçeneği sadece Türkçe'dir. Maksimum eser katılım sayısı 1 olarak sınırlandırılmıştır ve sanatçı biyografisi, eser künyesi eser yapım yılı, eser boyutu gibi bilgilere Türkçe olarak yer verilmiştir. Sergi katılım belgesi verilen etkinliğin katılımcısı listesi sadece e-katalog içinde yer almaktadır (**Şekil 5**).

S4 etkinliği web sayfasında sıralı formatta online sergi gerçekleştirmiştir. Ulusal, jürili olan etkinlikte eser kabulü 300 dpi **çözünürlük**te ve jpg formatındadır. Konu/teknik ve eser boyunun serbest olduğu katılım sanat ve tasarım alanındaki disiplinlere açıktır. Sanatçı bilgi formu ve eser katılım formunun talep edilmesinin yanı sıra maksimum eser katılım sayısı 1 olarak sınırlandırılmıştır. **Ücretsiz** olarak eser gönderimi yapılan etkinliğin web site deneyimi incelendiğinde dil seçeneğinin sadece Türkçe olduğu, sanatçı biyografisinin ve künyede eser yapım yılı ile eser boyutuna yer verildiği

görülmektedir. Katılımcı listesi tasarım disiplini içerisinde tasarlanmış ve eserler e-katalog olarak katılımcılara sunulmuştur (**Şekil 7**).

Araştırma kapsamında ele alınan 4 online sergiye en **çok** 230 kişi ile S2, 117 kişi ile S4, 56 kişi ile S3 ve 44 kişi ile S1 etkinliğine katılım sağlanmıştır. Online sergi deneyimi sırasında web sitesinde erişilebilirlik menüsü sadece S2 etkinliğinde mevcuttur. Sohbet menüsü sadece S1 etkinliğinde, sergi gezinimi sırasında müzik seçeneği sadece S3 etkinliğinde, belgelerin link olarak indirilebilmesi ise sadece S2 etkinliğinde vardır. Eserlerin online platformda sergilenmesi incelendiğinde sadece S1 etkinliği **üç** boyutlu mekansal alanı tercih etmiş diğer etkinliklerin tercihi web sayfasında sıralı format olmuştur. Ele alınan 4 online sergi konu/teknik, eser boyutu, eser formatı ve görsel **çözünürlüğü** taleplerinde tutarlıdır (**Şekil 9**). Araştırma kapsamında ele alınan online karma sergiler font kullanımı olarak incelendiğinde sadece S3 etkinliği manuscript font tercih etmiştir. Tüm etkinliklerde renk kullanımları sınırlıdır. S1 etkinliğinde, katılımcı listesindeki tipografide punto fazla büyük kullanılmış ve etkinliğe uygun tasarım şablonu tasarlanmamıştır. Sayfa düzenleri incelendiğinde, S2 etkinliğinde renk kullanımı ile, S4 etkinliğinde tipografi kullanımı ile alansal bölünmeler yapılarak düzenlemelere gidildiği görülmektedir.

Teknolojinin ve sanatsal bir faaliyetin entegrasyonunun uygunluğu kullanıcı deneyimi açısından **önemlidir**. Etkinliğin istenildiği zaman tekrar gezilebilmesi, istenilen zaman diliminde gezilebilmesi gibi etkenler online sergileri daha tercih edilebilir hale getirmektedir. Bu sebeple online sergilerin etkileşimli tasarım bağlamında ele alınarak artı ve eksi yönlerinin belirlenmesi **önemlidir**. Bulgular **ışığında** online sergilerin tipografi ve renk seçimini etkinliğe uygun yapması, web sayfası düzenlerine **önem** vermesi, web sayfası boşluklarını doğru kullanması, etkinlik isimlerine web sayfasında gerekli tasarım alanlarında yer vermesi, belgelerin link olarak indirilmesine imkan tanınması ve sergi bitiminde eserlerin süresiz gösteriminin yapılması gerekliliğinin **önem** arz ettiği söylenebilir. Bu araştırma ile online sergilerin içerik analizi yapılarak artı ve eksi yönleri belirlenmiştir. Bu araştırmanın bundan sonra düzenlenmesi planlanan online sergiler açısından alana katkı sağlaması amaçlanmıştır.

Kaynakça

- Aydoğan, D. (2021). Pandemi Sürecinde Sanat Sergileri. Communication and Technology Congress – CTC 2021 (April 12th-14th, 2021 – Turkey, Istanbul), İstanbul Aydın Üniversitesi. <https://doi.org/10.17932/CTC.2021/ctc21.018> s: 159-166
- Aypek-Arslan, A. & Kurtođlu, S. (2022). Pandemi Döneminde Sanat Ortamlarının Dönüşümü. **The Turkish Online Journal of Design Art and Communication**, 12 (3), 577-586.
- Bastaban, Ü. & Kayserili, M. E., (2022). Sanat ve Teknoloji Kavramlarının Küreselleşen Sistemlerle Entegrasyonu: Online Sergiler. *Kuramsal Sanat Okumaları* (176-189), Ankara: Detay Yayıncılık
- Beyhan, H. C. (2018). Technology and art. Journal Of Arts, 1 (1), 13–22. <https://doi.org/10.31566/arts.2018145135>
- Çetinkanat, Canan. (1996). **İnsan İlişkilerinde İletişim. Çağdaş Eğitim Dergisi**, 21/223, s. 18-20.
- Karaman, U. (2022). Sergi tasarımının dijitalde doğru evrimleşen görsel öğeleri ve deneyimi. İstanbul: Işık Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler. Ankara: Nobel Yayınları.
- Pektaş, H. (2001) “İnternette Görsel Kirlenme”. Tübitak Bilim ve Teknik Dergisi - 400.
- Tanyel, B. Ç. (2021). Pandeminin Gölgesinde Sanat- Sanatçı- **İzleyici**. Yedi, (25) , 51-67. <https://doi.org/10.17484/yedi.741909>
- Tarlakazan, B. E. (2021). Çevrim İçi Sergilerin Sanat Eğitimindeki Yeri. Medeniyet Sanat Dergisi, 7 (2), 227-242 . Doi: 10.46641/medeniyetsanat.1026639 <https://doi.org/10.46641/medeniyetsanat.1026639>
- Tarlakazan, B. E. (2021). **Çevrim İçi** Sergilerin Sanat Eğitimindeki Yeri. Medeniyet Sanat Dergisi, 7 (2), 227-242 . <https://doi.org/10.46641/medeniyetsanat.1026639>
- Tıngır, M. & İlden, S. (2021). Ev Müzeciliğinden Çevrimiçi Sergilere . Akademik Sanat, (12), 12-22. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akademiksanat/issue/62192/772853> <https://doi.org/10.34189/asd.2021.12.002>
- Turani, A. (2004). Sanat Terimleri Sözlüğü. 10. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uyan, B. İ. (2008). İnternet Portallarının Grafik Tasarım Açısından İncelenmesi . Sanat ve Tasarım Dergisi, 1(2),<https://dergipark.org.tr/tr/pub/sanatvetasarim/issue/20665/220452>
- Vural, S. (2017). Sosyal Medyanın Grafik Tasarım Sürecine Yaratıcı Katkısı, II. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu, 18-19-20 Mayıs 2017 Alanya.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi. 11.baskı

İnternet Kaynakları

<https://deubefevents.com/ubest/sergi/>

<https://gestuam.marmara.edu.tr/event/19-mayis-aturku-anma-genclik-ve-spor-bayrami-uluslararası-cevrimici-karma-sergi-19-30-mayis-2023>

<https://www.uksek.org/sergi-2022>

<https://www.pau.edu.tr/sanatvetasarim/tr/sayfa/sergi-gorselleri>

Türk Dil Kurumu. (t.y). Etkileşim. İçinde *Güncel Türkçe* Sözlük. Erişim tarihi: Eylül 20, 2023, <https://sozluk.gov.tr/>

